

**VESTRE LANDSRET
DOM**
afsagt den 24. november 2025

Sag BS-4922/2025-VLR
(8. afdeling)

Sagsøger 1
(advokat Tobias Stadarfeld Jensen, beskikket)

og

Sagsøger 2
(advokat Tobias Stadarfeld Jensen, beskikket)

mod

Direktoratet for Kriminalforsorgen (nu Danmarks Fængsler) (advokat Paw Bladt Fruerlund)

og

Storstrøm Fængsel
(advokat Paw Bladt Fruerlund)

Landsdommerne Torben Geneser, Cecilie Kabel Revsbech og Christian Hesthaven har deltaget i sagens afgørelse.

Sagen er anlagt ved Retten i Horsens den 30. oktober 2024. Ved kendelse af 28. januar 2025 blev sagen henvist til behandling ved landsretten efter retspleje - lovens § 226, stk. 1. Den 26. juni 2025 besluttede landsretten at behandle sagen på skriftligt grundlag.

Sagen angår spørgsmålet, om afslag på henholdsvis at få udgang fra et fængsel og at komme på besøg hos en indsat i et fængsel med henblik på at indgå ægteskab er forenelige med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 om retten til at indgå ægteskab.

Påstande

Sagsøgerne, Sagsøger 1 og Sagsøger 2, har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1:

Direktoratet for Kriminalforsorgen skal anerkende, at Sagsøger 1 under vilkår fastsat af Kriminalforsorgen skal meddeles udgangstilladelse fra fængslet med det formål at indgå ægteskab med Sagsøger 2.

Påstand 2:

Storstrøm Fængsel skal anerkende, at Sagsøger 2 skal meddeles besøgstilladelse til Sagsøger 1 i fængslet med det formål at indgå ægteskab med Sagsøger 1. -

Påstand 3:

De sagsøgte skal in solidum, subsidiært alternativt, til hver af sagsøgerne betale 60.000 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

De sagsøgte, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Storstrøm Fængsel, har påstået frifindelse. -

Sagsøger 1 og Sagsøger 2 har fri proces under sagen.

Sagsfremstilling

Ved Københavns Byrets dom af 25. april 2018 blev Sagsøger 1, der er født i 1971, fundet skyldig i bl.a. manddrab, jf. straffelovens § 237, usømmelig omgang med lig, jf., straffelovens § 139, stk. 1, og andet seksuelt forhold end samleje af særlig farlig karakter eller i øvrigt under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 3, jf. stk. 1, nr. 1, og idømt fængsel på livstid. Sagsøger 1 ankede byrettens dom til formildelse. -

Østre Landsret stadfæstede den 26. september 2018 byrettens dom. Landsretten anførte i sin begrundelse bl.a., at der var tale om en sag af usædvanlig grovhed, og at der i ganske særlig grad forelå skærpende omstændigheder, idet kriminaliteten var særlig planlagt i detaljer, ligesom tiltalte havde udvist særlig hensynsløshed i lemlæstelsen af forurettede og også havde udnyttet forurettedes værgeløse stilling. -

Sagsøger 1 havde forud for dommen været frihedsberøvet fra den 11. august 2017. Efter endelig dom afsonede han i Herstedvester Fængsel indtil den 20. oktober 2020, hvorefter han den 21. oktober 2020 overgik til afsoning i Storstrøm Fængsel. Han blev ved Retten i Glostrups dom af 9. februar 2021 dømt for en fangeflugt, hvor han under anvendelse af en attrappistol og et at trapbombebelte blandt andet tog en kvindelig fængselspsykolog som gidsel under sin flugt. Han er i starten af januar 2024 overført til Enner Mark Fængsel i Horsens, hvor han aktuelt afsoner.

Sagsøger 1 og Sagsøger 2 kendte efter det oplyste ikke hinanden, før han blev varetægtsfængslet, og de har ikke mødt hinanden. Sagsøger 1 og Sagsøger 2 har oplyst, at hun kontaktede ham i begyndelsen af 2018, og at de herefter brevvekslede fast. Efter det oplyste blev der oprindelig meddelt afslag på telefonering med henvisning til, at Sagsøger 2 da var under 18 år gammel, men der blev efterfølgende meddelt tilladelse hertil. Sagsøger 1 og Sagsøger 2 har endvidere oplyst, at de, efter at Herstedvester Fængsel havde meddelt ringetilladelse, havde daglig telefonisk kontakt med hinanden, og at de i januar 2022 aftalte at indgå ægteskab.

I et notat af 2. februar 2022 i fængslets personjournal vedrørende Sagsøger 1 er der anført følgende:

”Indsatte er blevet orienteret om at han fra d.03-02-2022 kl. 16.00 får fjernet alle besøg samt telefon tilladelser, eneste undtagelse er hans hustru.”

Orienteringen blev givet i forlængelse af, at lov nr. 157 af 31. januar 2022, hvor ved der var blevet indsat en række nye bestemmelser i straffuldbyrdsloven om livstidsdømtes adgang til bl.a. besøg og telefonkontakt, var trådt i kraft den 1. februar 2022.

Sagsøger 1's advokat anførte i mail af 27. oktober 2022 til Storstrøm Fængsel, at Sagsøger 1 og Sagsøger 2 ønskede at indgå ægteskab. Det blev i den forbindelse oplyst, at Sagsøger 1 var blevet skilt fra sin tidligere ægtefælle efter endt separation den 12. oktober 2022. Advokaten anmodede om, at vielsesceremonien blev gennemført i fængslet, og anførte, at det uanset den lovændring, der blev gennemført ved lov nr. 157 af 31. januar 2022, ville udgøre en krænkelse af menneskerettighedskonventionens artikel 12, hvis anmodningen ikke blev imødekommet.

Den 6. november 2023 meddelte Storstrøm Fængsel afslag på, at Sagsøger 1 kunne få besøg af Sagsøger 2. Som begrundelse herfor anførte fængslet:

”Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 51a at en livstidsdømt samt visse forvaringsdømte ikke kan modtage besøg af ikke nærtstående de første 10 år af deres afsoning, som de ikke havde kontakt med før tidspunktet for varetægtsfængslingen. -

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det vurderes, at de livstidsdømtes rettigheder bør begrænses for at varetage en række hensyn, herunder hensynet til rets følelsen hos ofre og pårørende, der skal ses i lyset af karakteren og alvorligheden af de forbrydelser, som disse indsatte er dømt for. -

Derudover et hensyn, hvis helt unge mennesker der vil indgå tætte relationer med livstidsdømte og som på tidspunktet ikke kan overskue de konsekvenser for eget liv, som det har at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser og derfor er der også et beskyttelseshensyn at varetage overfor sådanne personer.” -

Den 19. juli 2024 udstedte Københavns Kommune en prøvelsesattest til Sagsøger 1 og Sagsøger 2, der dokumenterede, at betingelserne for ægteskab var opfyldt i 4 måneder efter udstedelsen, jf. ægteskabslovens § 19, stk. 1. -

Den 7. august 2024 ansøgte Sagsøger 1 via sin advokat med henvisning til udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, Enner Mark Fængsel om tilladelse til udgang i forbindelse med indgåelse af ægteskab med Sagsøger 2 på Horsens Rådhus den 27. august 2024 mellem kl. 10 og 15. I ansøgningen er der desuden anført følgende: -

” Såfremt fængslet meddeler afslag på udgang, bedes fængslet træffe afgørelse om, hvorvidt min klient i givet fald kan modtage besøg fra Sagsøger 2 i fængslet med henblik på indgåelse af ægteskab. Fængslet kan i den forbindelse lægge til grund, at min klient ikke kendte Sagsøger 2 før tidspunktet for sin varetægtsfængsling. Besøgstilladelse må derfor skulle meddeles i medfør af undtagelsesbestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 51 a, stk. 2, 2. pkt. -

Det gøres gældende, at et afslag på udgangs- og besøgstilladelse vil udgøre en krænkelse af EMRK artikel 12, og at et afslag endvidere vil stride mod bestemmelsen i ægteskabslovens § 18, der foreskriver, at borgerlig vielse er en ret, der står åben for alle.” -

I en afgørelse af 26. august 2024 anførte Direktoratet for Kriminalforsorgen her efter følgende: -

” Du har på vegne af din klient anmodet om udgang i medfør af udgangs bekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 3, til indgåelse af ægteskab på Horsens Rådhus den 27. august 2024. Kriminalforsorgen Vest, Enner Mark Fængsel, har indstillet, at din klient meddeles afslag. -

Direktoratet er enig med kriminalforsorgsområdet.

Derfor får din klient afslag

Direktoratet vurderer, at din klient ikke opfylder de tidsmæssige betingelser for at opnå udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 3, om udgang med henblik på at indgå ægteskab. -

Det fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 3, at indsatte, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan tidligst opnå tilladelse til udgang efter stk. 2, når den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år. -

Din klient er omfattet af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 3, idet han ved Østre Landsrets dom af 26. september 2018 blev idømt fængsel på livstid. Din klient opfylder således ikke de tidsmæssige betingelser for at opnå tilladelse til udgang efter § 31, stk. 2, idet han alene har været frihedsberøvet siden den 11. august 2017. -

På baggrund af ovenstående kan din klient tidligst meddeles tilladelse til udgang i medfør af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, den 11. august 2027, hvor han har udstået 10 år af sin idømte straf på fængsel i livstid.

Du har i din klage blandt andet anført, at et afslag på udgangs- og besøgstilladelse vil udgøre en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 og stride med ægteskabslovens § 18. -

Dine bemærkninger om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og ægteskabsloven giver ikke anledning til en ændret vurdering. Direktoratet kan i det hele henvise til ovenstående begrundelse. -

Du har endvidere anmodet om, at fængslet træffer afgørelse om, hvorvidt din klient kan modtage besøg fra sin kæreste med henblik på indgåelse af ægteskab.

Direktoratet kan hertil oplyse, at fængslet har afventet direktoratets stillingtagen i nærværende sag, ligesom fængslet over for direktoratet har op -

lyst, at der endnu ikke ses modtaget en ansøgning om besøgstilladelse fra din klients kæreste.

Retsregler

Din klient kan finde de relevante regler om de tidsmæssige betingelser for udgang til livstids- og forvaringsdømte i straffuldbyrdeleslovens § 49 a, udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 3, og § 31, stk. 3, og udgangsvejledningens pkt. 10, 59 og 68.” -

Retsgrundlaget

I Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 er der fastsat følgende: -

” Giftefærdige mænd og kvinder har ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love, der giver regler om udøvelsen af denne ret.” -

Ved lov nr. 157 af 31. januar 2022 om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Indskrænkning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes rettigheder) blev der indført indskrænkninger af bl.a. livstidsdømtes rettigheder under afsoning i straffuldbyrdeleslovens § 49 a og 51 a. Der er således i dag fastsat følgende i straffuldbyrdelesloven om adgang til udgang og besøg: -

”Kapitel 9

Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen

Udgang

§ 46. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

- 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige, behandlingsmæssige, familiemæssige eller andre personlige hensyn, -
- 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyr -
- delse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og -
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen. -

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

- 1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,
- 2) under strafudståelsen er undvejet eller har forsøgt herpå, 3) under strafudståelsen har begået strafbart forhold,

- 4) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang eller
- 5) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2-4, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt, eller
- 6) ikke er mødt til afsoning i overensstemmelse med tilsigelsen.

[...]

§ 49 a. En indsat, der er idømt fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, kan ikke opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre udgang sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed.

[...]

Besøg m.v.

§ 51. En indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i 1. pkt. [...]

§ 51 a. Uanset § 51, stk. 1, må en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke uden tilladelse få besøg i de første 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil den pågældende har været anbragt i forvaring i de første 10 år.

Stk. 2. Kriminalforsorgen meddeler tilladelse til besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen. Der kan meddeles tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler herfor.

[...]

Stk. 5. Det påhviler den indsatte at påvise, at en person er nærtstående, eller at der er etableret kontakt før varetægtsfængslingen.

§ 52. Kriminalforsorgsområdet kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte. [...]"

I bekendtgørelse nr. 897 af 25. juni 2025 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangsbe-
kendtgørelsen), reguleres adgangen til udgang for indsatte nærmere. Det er

herunder i § 31, stk. 2, nr. 3, fastsat, at indsatte, der udstår fængselsstraf i 30 dage eller derofter, kan få udgang med henblik på at indgå ægteskab. I § 31, stk. 3, er det imidlertid fastsat, at indsatte, der er idømt fængselsstraf på livstid, tidligst kan opnå tilladelse til udgang efter stk. 2, når den indsatte har udstået 10 år af den idømte straf.

Om baggrunden for den afgrænsning af personkredsen i de ovennævnte bestemmelser i straffuldbyrdslovens § 49 a og 51 a, som blev foretaget med den nævnte lov nr. 157 af 31. januar 2022, fremgår det af forarbejderne, jf. lovforslag nr. L 76 af 10. november 2021, pkt. 1, at der er tale om personer, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Det er i lovforslagets pkt. 1 nærmere anført:

” Regeringen (Socialdemokratiet) ønsker at sætte hårdt ind over for de personer, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser. Livstidsdømte og visse forvaringsdømte har i særlig grad vendt samfundet ryggen og har som konsekvens fået den hårdest mulige straf. Dette skal også kunne mærkes ved fuldbyrdelsen af straffen. Det er derfor regeringens opfattelse, at reglerne for livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes afsoning skal strammes, og at sådanne dømte derfor i fremtiden bl.a. skal have begrænset mulighed for kontakt med omverdenen under afsoningen.

I de særligt grove sager, for hvilke livstidsdømte og visse forvaringsdømte afsoner, er der et helt særligt hensyn at tage til retsfølelsen. Det gælder for ofre og pårørende, for hvem det er krænkende at se, hvordan sådanne dømte kan leve et liv, hvor vedkommende i fængslet tilegner sig nye relationer som andre, der lever et liv uden for kriminalforsorgens institutioner. Foruden hensynet til ofre og pårørende er der også et hensyn at tage til de mennesker, som den livstids- eller forvaringsdømte indgår i en relation med. Der er således set eksempler på, at sådanne indsatte har indgået i relationer med unge og letpåvirkelige mennesker, som ikke kan overskue de konsekvenser, som det har for eget liv at indgå i en tæt relation med en person, som har begået nogle af de mest alvorlige forbrydelser.

En begrænsning af livstidsdømtes og visse forvaringsdømtes kontakt til omverdenen tilgodeser også et hensyn til retsfølelsen. En livstids- eller forvaringsdømt skal ikke profilere eller iscenesætte sig selv og sine u gerninger på internettet, eksempelvis på sociale medier, ved udgivelse af podcasts eller på anden måde.”

I de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 49 a) er der bl.a. anført:

”Den foreslåede bestemmelse i § 49 a vil indebære, at en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller forvaring for overtrædelse af en bestemmelse,

som hjemler straf af fængsel på livstid, ikke kan opnå tilladelse til udgang, før der er udstået 10 år af den idømte straf af fængsel på livstid, eller indtil vedkommende har været anbragt i forvaring i 10 år, medmindre udgang sker til bestemte særlige formål eller med henblik på at vurdere den forvaringsdømtes farlighed. -

[...]

Bestemmelsen indebærer ikke, at den indsatte automatisk opnår ret til udgang – det være sig ledsaget eller uledsaget – efter udløbet af de 10 år. Det forudsættes, at der ved vurderingen af, om udgang bør tillades efter udløbet af de 10 år, vil skulle foretages en konkret vurdering heraf af kriminalforsorgen. [...] -

Efter bestemmelsen vil det være muligt at opnå tilladelse til udgang, hvis det sker til bestemte særlige formål.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde og forudsættes anvendt i de tilfælde, hvor kriminalforsorgsområdet i øvrigt ville meddele en indsat, der udstår fængselsstraf på livstid eller er idømt forvaring for overtrædelse af en bestemmelse, der hjemler straf af fængsel på livstid, tilladelse til udgang til særlige formål i overensstemmelse med udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Således vil der ikke kunne meddeles tilladelse til udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2. Bestemmelsen giver desuden mulighed for at meddele tilladelse til udgang i helt ekstraordinære situationer. Det er eksempelvis tilfældet, hvis der er et særligt hensyn at tage til den indsatte's børn. [...]” -

I de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 4 (§ 51 a) er der bl.a. anført:

”Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 1. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgen skal meddele tilladelse til besøg, hvis der er tale om besøg fra nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetagelse i fængslingen. -

Med udtrykket »nærtstående« forstår ægtefæller eller samlevende, børn, børnebørn, forældre, søskende, bedsteforældre, oldeforældre og andre personer, til hvem den indsatte har en sådan tilknytning, at den kan lige stilles med disse familiebånd. -

Begrebet »kontakt« indebærer, at der skal have været en forbindelse mellem den indsatte og den pågældende person, som den indsatte ønsker at modtage besøg fra. Det er ikke afgørende, hvor lang tid siden der sidst har været kontakt, og at der f.eks. ikke har været kontakt mellem de pågældende. -

dende i en årrække. Det forudsættes dog, at der har været en indbyrdes dialog mellem den indsatte og den pågældende. Det, at enten den indsatte eller den anden part har taget kontakt uden at have modtaget svar - f.eks. ved at sende et brev eller ved at skrive en besked til den pågældende over internettet uden at have modtaget svar - er således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om kontakt i bestemmelsens forstand. Det vil i den forbindelse heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er skabt kontakt i bestemmelsens forstand, hvis den indsatte følger pågældende på sociale medier eller lignende. Det vil desuden heller ikke være tilstrækkeligt til, at der er etableret kontakt i bestemmelsens forstand, at den indsatte blot ved, hvem den pågældende person er, uden at der har været en dialog mellem den indsatte og den pågældende person.

Kontakten skal desuden være opstået før varetægtsfængslingen. [...]

Den foreslåede bestemmelse i § 51 a, stk. 2, 2. pkt., vil indebære, at kriminalforsorgsområdet kan meddele tilladelse til besøg af andre end de i 1. pkt. nævnte personer, hvis særlige omstændigheder taler derfor. Det indebærer, at der kan gives tilladelse til besøg fra andre end nærtstående, eller andre personer end dem, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen.

Det beror på en konkret vurdering, om der skal meddeles tilladelse efter bestemmelsen. Der skal ved denne vurdering tages hensyn til den indsatte muligheder for at have social omgang med andre mennesker samt den indsatte muligheder for eksempelvis at få kontakt til organisationer mv., som bistår den indsatte i en verserende sag hos en offentlig myndighed.

Bestemmelsen er herefter bl.a. tiltænkt anvendt i de situationer, hvor det af kriminalforsorgsområdet kan konstateres, at den indsatte ikke har familie eller andre kontakter, eller hvis disse ikke ønsker at være i kontakt med den indsatte. Hvis kriminalforsorgen konstaterer, at dette er tilfældet, skal kriminalforsorgsområdet af egen drift overveje, om den indsatte bør tilbydes kontakt med andre, eksempelvis en besøgsven.

Bestemmelsen er derudover bl.a. tiltænkt anvendt i situationer, hvor eksempelvis en retshjælpsorganisation ønsker at komme i kontakt med en indsat om en sag, og hvor det findes formålstjenligt, at kontakten sker ved et besøg.

Bestemmelsen er endelig tiltænkt anvendt i de tilfælde, hvor den indsatte i øvrigt ønsker at opnå kontakt til medierne, f.eks. for at gøre opmærksom på fængselsforholdene eller andre relevante forhold.”

Anbringender

Sagsøger 1 og Sagsøger 2

har overord -

net anført bl.a., at deres ret til at indgå ægteskab i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 er blevet krænkelse. De opfylder i det hele betingelserne efter dansk ret for at indgå ægteskab. Når der er udstedt en prøvelsesattest, jf. ægteskabslovens § 19, foreligger der et retskrav på at kunne indgå ægteskab, og myndighederne har herefter ikke noget skøn, men er forpligtede til at foretage vielsen. Deres ret efter dansk lovgivning og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 til at indgå ægteskab med hinanden gøres indholdsløs, idet de sagsøgte ved at nægte dem adgang til besøg eller udgang effektivt forhindrer dem i at indgå ægteskab. De har kendt hinanden i en lang årrække, inden de blev ramt af de generelle restriktioner, som blev indført i straffuldbyrdslovens § 49 a og 51 a med virkning fra den 1. februar 2022, men dette er ikke i forbindelse med de trufne afgørelser blevet inddraget eller på anden måde søgt oplyst. Kriminalforsorgen har således i stedet alene henvist til det 10-årige kontaktforbud, der er indført i straffuldbyrdsloven. De har som følge af den skete krænkelse krav på godtgørelse, som kan fastsættes efter princippet i erstatningsansvarslovens § 26 sammenholdt med menneskerettighedskonventionens artikel 41. -

Direktoratet for Kriminalforsorgen og Storstrøm Fængsel har overordnet an -

ført, at Sagsøger 1 ikke opfylder betingelserne i straffuldbyrdslovens § 49 a og udgangsbekendtgørelsen for at kunne meddeles udgang med henblik på indgåelse af ægteskab. Der foreligger desuden ikke særlige omstændigheder, som taler for, at Sagsøger 2 skal meddeles tilladelse til besøg, selvom hun ikke er nærtstående eller kendte Sagsøger 1 forud for hans varetagtsfængsling, jf. § 51 a, stk. 2, 2. pkt. -

Sagsøger 2 befinder sig i øvrigt i selve kernen af den personskade, som lovgiver har ønsket at beskytte ved indførelsen af de kontaktnedlæggelser i straffuldbyrdsloven, som trådte i kraft 1. februar 2022. Der er ved siden af dette også et særlig hensyn at tage til retsfølelsen hos de pårørende til den forurettede i Sagsøger 1's sag. Sagsøger 1 har desuden mulighed for at få behandlet spørgsmålet om tilladelse til udgang eller besøg efter de almindelige regler herom, når han har afsonet 10 år af sin livstidsdom. Det bestrides, at prøvelsesattesten etablerer en ret til at indgå ægteskab, som går forud for reglerne i straffuldbyrdsloven og udgangsbekendtgørelsen. Der er ikke sket en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12. Der er ikke tale om vilkårlige eller uproportionelle indgreb i retten til at indgå ægteskab. Der foreligger ikke praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som tager stilling i en sag som den foreliggende, herunder godtgør, at der skulle foreligge en krænkelse af artikel 12. Der er ikke noget grundlag for at tilsidesætte afgørelserne om afslag på udgang og besøg eller for at tillægge Sagsøger 1 og Sagsøger 2 en godtgørelse. En eventuel konstatering af en krænkelse er ikke til -

Sagsøger 2 en godtgørelse. En eventuel konstatering af en krænkelse er ikke til -

strækkeligt til, at der skal tilkendes godtgørelse, og en eventuel godtgørelse bør under alle omstændigheder udmåles til et betydeligt lavere beløb end 60.000 kr.

Landsrettens begrundelse og resultat

Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12 har gifte-færdige mænd og kvinder ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overens-stemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret. Denne sag angår spørgsmålet, om artikel 12 er blevet krænket ved, at Sagsøger 2 har fået afslag på at besøge Sagsøger 1 i Storstrøm Fængsel, og han har fået afslag på udgang fra Enner Mark Fængsel, så de ikke har kunnet indgå ægteskab. Ifølge ægteskabslovens § 21, stk. 1, jf. § 20, stk. 2, er en vielse således kun gyldig, hvis parterne ”ved samtidigt møde” på spørgsmål af vielsesmyndigheden erklærer at ville ægte hinanden.

Sagsøger 1 og Sagsøger 2 opfyldte den 19. juli 2024, hvor Københavns Kommune udstedte en prøvelsesattest, betingelserne i ægteskabslovgivningen for at kunne indgå ægteskab. Der foreligger ikke oplysninger om, at de ikke længere opfylder disse betingelser. Den omstændighed, at der er udstedt en prøvelsesattest, har ikke i sig selv betydning for, om de har krav på tilladelse til henholdsvis udgang og besøg efter reglerne herom.

Sagsøger 1 er som indsat i et fængsel underlagt en række restriktioner, som i sagens natur begrænser hans handlefrihed. Det gælder blandt andet i forhold til hans mulighed for at bevæge sig ud af fængslet eller mødes med andre i fængslet, herunder for at indgå ægteskab. Indtil han den 11. august 2027 har udstået 10 år af den straf i form af fængsel på livstid, som han er idømt, er der i straffuldbyrdslovens § 49 a og § 51 a samt udgangsbekendtgørelsens § 31 fastsat særlige begrænsninger i hans ret til udgang og besøg. -

Storstrøm Fængsel traf den 6. november 2023 afgørelse om, at Sagsøger 2 ikke kunne få tilladelse til at besøge Sagsøger 1, som på daværende tidspunkt var indsat i fængslet, så de kunne indgå ægteskab. I januar 2024 blev Sagsøger 1 overført til fortsat afsoning i Enner Mark Fængsel. Den 26. august 2024 traf Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra Enner Mark Fængsel afgørelse om, at Sagsøger 1 ikke kunne få udgang fra fængslet til indgåelse af ægteskab. -

Denne sag blev herefter anlagt den 30. oktober 2024 ved Retten i Horsens, som er Sagsøger 1's hjemting, og den 28. januar 2025 blev sagen henvist til behandling ved landsretten.

Sagsøgerne har under sagen nedlagt påstand om blandt andet, at Storstrøm Fængsel skal anerkende, at Sagsøger 2 skal meddeles besøgstilladelse til Sagsøger 1 i fængslet med det formål at indgå ægteskab. -

teskab med ham. Landsretten finder imidlertid, at sagsøgerne ikke har en tilstrækkelig aktuel og konkret retlig interesse i at få prøvet denne påstand. Det tjener ikke noget formål at pålægge Storstrøm Fængsel at meddele Sagsøger 2 tilladelse til at besøge Sagsøger 1 i fængslet, eftersom han ikke længere er indsat i dette fængsel, idet han mere end ni måneder før sagsanlægget blev overført til fortsat afsoning i Enner Mark Fængsel.

Landsretten afviser herefter ex officio den nævnte påstand vedrørende besøgstilladelse (påstand 2).

Direktoratet for Kriminalforsorgen traf som nævnt den 26. august 2024 afgørelse om, at Sagsøger 1 ikke kunne få udgang fra Enner Mark Fængsel til indgåelse af ægteskab. Det er under sagen ubestridt, at afgørelsen er truffet i overensstemmelse med reglerne i straffuldbyrdelseslovens § 49 a og udgangsbekendtgørelsens § 31, og spørgsmålet er derfor, om der foreligger en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 12.

Det fremgår som nævnt af artikel 12, at giftefærdige mænd og kvinder har ret til at indgå ægteskab og stifte familie i overensstemmelse med de nationale love om udøvelsen af denne ret. Retten til at indgå ægteskab er således ikke en absolut rettighed, men det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at national ret ikke må begrænse retten til at indgå ægteskab på en sådan måde eller i et sådant omfang, at selve kernen i retten gøres indholdsløs. Medlemsstaterne er overladt en vis skønsmargin ved fastsættelse af regler om udøvelsen af retten til at indgå ægteskab, men der må ikke gøres vilkårlige eller uforholdsmæssige indgreb i denne ret. Strafafsonere har som udgangspunkt også ret til at indgå ægteskab. En begrænsning af deres ret til at indgå ægteskab skal retfærdiggøres i hvert enkelt tilfælde, og den kan ikke udelukkende begrundes med hensynet til retsfølelsen ("such arguments as what – in the authorities' view – might be acceptable to or what might offend public opinion"), jf. præmis 92-93 i sagen Frasik mod Polen (sagsnr. 22933/02) og præmis 52-53 i sagen Jaremowicz mod Polen (sagsnr. 24023/03). Det fremgår af præmis 59 i sidstnævnte sag, at "Except for overriding security considerations and in order to ensure that the right to marry is exercised "in accordance with the national laws" – which, as said above, must themselves be compatible with the Convention – the authorities are not allowed under Article 12 to interfere with a prisoner's decision to establish a marital relationship with a person of his choice, especially on the grounds that the relationship is not acceptable to them or deviates from prevailing social conventions and norms". Ifølge præmis 62 i Den Europæiske Menneskerettighedskommissions afgørelse i sagen Draper mod United Kingdom (sagsnr. 8186/78) er det tænkeligt, at en begrænsning i retten til at indgå ægteskab kan retfærdiggøres i sager vedrørende bestemte typer af forbrydelser på basis af overvejelser om offentlig interesse, men der kan ikke ske en generel begrænsning af alle livstidsdømtes ret til at indgå ægteskab ("It is con

ceivable that in cases involving certain types of offence, a restriction on the right to marry could be justified on the basis of considerations of public interest (...). However in the Commission's opinion a general restriction on all life sentence prisoners cannot be so justified").

Landsretten finder, at menneskerettighedskonventionens artikel 12 ikke inde -
bærer, at Sagsøger 1 har et retskrav på at få tilladelse til udgang med henblik på at
indgå ægteskab med Sagsøger 2. Der
kan være saglige grunde, herunder sikkerhedsmæssige grunde, som taler afgø -
rende imod at give ham tilladelse til udgang. En nægtelse af udgang medfører
heller ikke i sig selv, at han afskæres fra at indgå ægteskab, idet der også består
den mulighed, at Sagsøger 2 får tilladelse til at besøge ham i fængslet med henblik
på, at de kan blive viet i fængslet. Som det fremgår af Direktoratet for
Kriminalforsorgens afgørelse af 26. august 2024, er der ikke taget stilling til, om
hun kan få tilladelse til at besøge ham i Enner Mark Fængsel.

Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelse af 26. august 2024 om afslag på
udgang kan herefter ikke anses for at indebære en krænkelse af artikel 12.

Landsretten frifinder derfor Direktoratet for Kriminalforsorgen for påstanden
vedrørende udgangstilladelse (påstand 1).

Storstrøm Fængsel meddelte den 6. november 2023 efter straffuldbyrdeleslo -
vens § 51 a, stk. 1, afslag på Sagsøger 1's ansøgning om, at Sagsøger 2 kunne
besøge ham i fængslet med henblik på at indgå ægteskab. Afslaget blev meddelt
med henvisning til, at livstidsdømte i de første
10 år af deres afsoning ikke kan modtage besøg af personer, der ikke er nærtstå -
ende, og som de ikke havde kontakt med før tidspunktet for varetægtsfængslin -
gen, jf. straffuldbyrdeleslovens § 51 a, ligesom der blev henvist til de hensyn, der
ifølge lovens forarbejder ligger bag denne bestemmelse.

Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelse af 26. august 2024
om afslag på udgang, at der ikke er taget stilling til, om
Sagsøger 2 kan få tilladelse til at besøge Sagsøger 1 i Enner Mark Fængsel med
henblik på indgåelse af ægteskab, idet fængslet ikke ses at have modtaget en
ansøgning om besøgstilladelse fra hende.

Såfremt Sagsøger 2 fortsat ønsker at indgå ægteskab med
Sagsøger 1, kan hun derfor indgive en ansøgning om besøgstilladelse -
til Enner Mark Fængsel. Fængslet må derefter, under hensyntagen til at
Sagsøger 1 har fået afslag på sin anmodning om udgang, tage stil -
ling til, om Sagsøger 2 kan meddeles besøgstilladelse med henblik på indgåelse af
ægteskab. Landsretten bemærker herved, at der

ifølge straffuldbyrdelseslovens § 51 a, stk. 2, 2. pkt., kan meddeles tilladelse til besøg til andre end nærtstående eller personer, som den indsatte havde kontakt til før varetægtsfængslingen, ”hvis særlige omstændigheder taler herfor”. Den-ne bestemmelse skal fortolkes i lyset af Danmarks internationale forpligtelser, herunder menneskerettighedskonventionens artikel 12.

Det er således på nuværende tidspunkt uafklaret, om Sagsøger 2 efter en helt konkret vurdering kan få tilladelse til at besøge Sagsøger 1 i Enner Mark Fængsel med henblik på at blive viet. Der vil i forbindelse med en afgørelse herom blandt andet kunne tages hensyn til karakteren og grovheden af de forbrydelser, som han er dømt for. Det kan ikke på forhånd udelukkes, at der vil kunne meddeles afslag på en eventuel ansøgning om besøgstilladelse, uden at det vil være i strid med artikel 12.

Landsretten finder på denne baggrund efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder ikke grundlag for at fastslå, at der ved Storstrøm Fængsels afgørelse af 6. november 2023 er sket en krænkelse af menneskerettighedskonventionens artikel 12.

Direktoratet for Kriminalforsorgen og Storstrøm Fængsel frifindes herefter for påstanden om godtgørelse (påstand 3).

Efter sagens principielle karakter skal ingen af parterne betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøger 1 og Sagsøger 2's påstand 2 afvises.

Direktoratet for Kriminalforsorgen og Storstrøm Fængsel frifindes for Sagsøger 1 og Sagsøger 2's påstand 1 og påstand 3.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til nogen anden part eller til statskassen.

Publiceret til portalen d. 24-11-2025 kl. 10:00

Modtagere: Sagsøger 2, Advokat (H) Tobias Lundholm Stadarfeld Jensen, Sagsøgte
Storstrøm Fængsel, Sagsøger 1, Advokat (H) Paw Bladt Fruerlund, Sagsøgte
Direktoratet for Kriminalforsorgen